

Guidelines

för energi- och klimatstrategiskt arbete enligt lagen om kommunal energiplanering

Oktober 2009

Detta dokument presenterar en guide till energistrategiskt arbete som tar sitt avstamp i Lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439). Vi som står bakom denna guide är inte jurister, utan guiden baserar sig på mångårig erfarenhet och forskning inom området.

Guiden baseras på dagens lagtext och är tänkt att fungera som stöd i framtagandet av klimatstrategi och energiplanen. Observera att guiden är skriven så som vi tolkar lagen och ingen garanti för att lagkravet nås. Vår erfarenhet säger oss att om guiden följs kommer ni att få en bra plattform för ert energi- och klimatstrategiska arbete.

1 §

Kommun skall i sin planering främja hushållningen med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel.

Främja hushållning innebär att kommunen redovisar mål för hur mycket man vill minska och effektivisera sin energianvändning. Därefter presenteras en handlingsplan med åtgärder för hur målen skall nås. Det är upp till varje kommun att själva välja målnivåer, men som riktlinje kan de nationella och regionala energieffektiviseringsmålen vara en bra utgångspunkt.

Säker och tillräcklig energitillförsel innebär att kommunen redovisar hur man jobbar för att minimera risker som kan störa energitillförseln. Idag styrs energitillförseln till stor del av marknadskrafter och en stor del av övervägandena om eltilförsel sker på nationell politisk nivå. Men det finns ett antal områden där kommunerna har både ett intresse av, och inflytande över, tillförselfrågor. Dels kan det röra sig

om att man tittar på den beredskap som finns för att undvika och åtgärda störningar i elnätet, produktion/leverans av fjärrvärme, samt tillgången på drivmedel (tillgång till mackar i kommunen? Finns förnybart drivmedel?). Det kan också handla om att särskilt säkerställa värme- och elleveranser till utsatta grupper, exempelvis äldreboenden.

Skrivningen i lagen om ”tillräcklig energitillförsel” har sin grund i 1970-talets oljekriser och kan idag tyckas inaktuellt. Det finns dock en del kommuner som arbetar mot att bli mer eller mindre självförsörjande på energi. Detta kan handla om att man aktivt arbetar med exempelvis vindkraftsfrågor eller biogasproduktion.

2 §

Kommun skall vid sin planering undersöka förutsättningarna att genom samverkan med annan kommun eller betydande intressent på energiområdet såsom processindustri eller kraftföretag gemensamt lösa frågor som har betydelse för hushållningen med energi eller för energitillförseln. Finnes förutsättning för sådan gemensam lösning föreligga, skall den tagas till vara i planeringen.

Kommunen har begränsad rådighet över stora delar av tillförselsystemet, men det finns andra möjligheter att påverka utvecklingen än enbart myndighetsutövning. Största möjligheten att påverka energitillförsel är att kontakta lokala aktörer och föra en dialog om vad man anser vara en bra och hållbar utveckling

av det lokala energisystemet. Om det finns en industri med ett stort värmeöverskott kanske de kunde leverera spillvärme till fjärrvärmenätet. Kommunen är en lämplig aktör att initiera och medla i sådana samarbeten.

3 §

I varje kommun skall det finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. I en sådan plan skall finnas en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Planen beslutas av kommunfullmäktige.

Det finns ingen gräns för vad som kan anses vara en aktuell plan. Det är dock vår uppfattning att en aktuell plan inte är äldre än 4-5 år. Ett riktmärke är att planen ses över och revideras varje mandatperiod. ”Tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen” bör presenteras i energiplanens/klimatstrategins nulägesanalys. Tillförsel är den produktion av energi som kommunen själv (som geografiskt område) svarar för. Distribution avser en kort beskrivning av elnät, fjärrvärmenät, gasnät och eventuellt annan typ av distributionsnät som finns inom

kommunen som geografiskt område (leverans av exempelvis drivmedel inom kommunen kan presenteras här). Användning avser den mängd energi som åtgår för transporter, uppvärmning, produktion av energi etc. Det är alltså slutanvändningen vi tittar på (alternativt tillförd mängd energi för exempelvis drivmedel). Det mesta av denna information ligger inte inom kommunens direkta rådighet, men är ändå viktig kunskap för exempelvis framtida strategier kring klimatanpassning.

4 §

Den som bedriver verksamhet i vilken användes större mängd energi eller den som yrkesmässigt producerar eller distribuerar energi skall på begäran lämna kommun de uppgifter som behövs för planeringen.

Kommun skall på begäran bereda den som är uppgiftsskyldig enligt första stycket tillfälle att överlägga med kommunen om energifrågor som har väsentlig betydelse för honom.

Vid tillämpning av första stycket skall iakttas att den som är uppgiftsskyldig ej betungas onödigt.

5 §

Fullgörs ej uppgiftsskyldighet enligt 4 §, får länsstyrelsen vid vite kalla den uppgiftsskyldige till överläggning med kommunen, om denna begär det.

6 §

Beslut om föreläggande av vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Detta innebär kort och gott att kommunen har rätt att kräva in energirelaterad statistik från företagen i kommunen, exempelvis i samband med nulägesanalysen. Men det är givetvis bättre att söka samver-

kan med aktörerna i kommunen och utnyttja datainsamlingsfasen till att berätta om den kommande energiplanen och bjuda in till dialog!

7 §

Kommun är skyldig att på begäran av myndighet som regeringen be stämmer lämna myndigheten uppgifter om fullgörandet av kommunens skyldighet enligt 1, 2 eller 3 §.

Det sker ingen regelbunden tillsyn eller granskning av energiplanerna idag från myndighetshåll, däremot

gör vissa myndigheter och organisationer uppföljning av kommunens energi- och klimatarbete.

8 §

Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11-18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas.

När man gör en energiplan så ska man titta på vilken miljöpåverkan åtgärderna i planen kan leda till. Detta gör man för att man inte ska dra på sig nya problem när man försöker lösa de gamla (ett exempel är att man får nya typer av luftföroreningar och askor att hantera när man går över från förbränning av olja och kol till avfall eller biomassa).

Ett sätt att göra det är att kopplat till varje åtgärd ge

en kort beskrivning av miljöpåverkan. Ett annat sätt är att göra en samlad bedömning av ett antal åtgärder eller övergripande strategier (exempelvis om hur man i samhällsplaneringen skall jobba med energiplanering). Det viktiga är att man strävar efter att få en helhetsbild av vad olika strategiska val leder till för miljöpåverkan.

Dessa guidelines är framtagna av Klimatkommunernas kansli och Jenny Ivner, Miljösystemanalys och Miljöledning Linköpings universitet.

Omslagsbild: Mike Gifford

För mer info kontakta Jenny Ivner:
jenny.ivner@liu.se
www.energiplanera.se

kansliet@klimatkommunerna.se
www.klimatkommunerna.se

Lagen om kommunal energiplanering:
<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19770439.htm>

